

Vliegbasis Soesterberg, Defensiemuseum

rapport 3330

Vliegbasis Soesterberg, Defensiemuseum (gemeente Soest)

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van Proefsleuven

W. Deitch – van der Meulen

Colofon

ADC Rapport 3330

Vliegbasis Soesterberg, Defensiemuseum (gemeente Soest)
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van Proefsleuven

Auteur: W. Deitch – van der Meulen
Status rapport: Definitief 08-02-2013

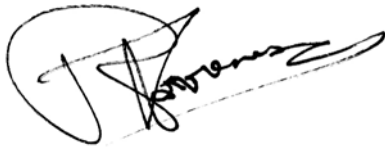
In opdracht van: Heijmans N.V., Operatie Fourier

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, februari 2013

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R. Torremans', with a large circular flourish at the beginning.

Autorisatie:
R. Torremans.

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	9
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	10
1.4 Opzet van het rapport	11
2 Methoden	11
3 Resultaten	13
3.1 Fysisch geografisch onderzoek	13
3.2 Sporen en structuren	14
3.3 Vondstmateriaal	17
4 Synthese	19
4.1 Algemeen	19
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	19
5 Waardering en selectieadvies	21
5.1 Waardering van de vindplaats	21
5.2 Selectieadvies	22
5.3 Appendix	22
Literatuur	23
Lijst van afbeeldingen	23
Lijst van tabellen	23
Bijlage I Puttenplan per Zone	24
Bijlage II Alle Sporenkaart per Zone	28
Bijlage III Alle puttenkaarten op Inventarisatiekaart infrastructuur	32
Bijlage IV Sporenlijst	34
Verklarende woordenlijst	37
Afkortingen in de database	38

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Utrecht
Gemeente:	Soest
Plaats:	Soesterberg
Toponiem:	Vliegbasis Soesterberg/Verlengde Paltzerweg
Kaartblad:	32 C
Coördinaten:	146.700/460.820 147.410/460.870 147.710/460.440 147.790/460.020 147.070/460.490 W. Deitch – van der Meulen
Projectverantwoordelijke:	
Bevoegde overheid:	Gemeente Soest
Deskundige namens de bevoegde overheid:	M. Verhamme
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	53314
ADC-projectcode:	4140946
Complex en ABR codering:	N.v.t.
Periode(n):	N.v.t.
KNA versie:	3.2
Geomorfologische context:	Sandrvlakte
NAP hoogte maaiveld:	Tussen +15,89 m NAP - +16,67 m NAP
Maximale diepte onderzoek:	+14,48 m NAP, gemiddeld 0,80 m -MV
Uitvoering van het veldwerk:	13 – 19 december 2012
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal depot bodemvondsten provincie Utrecht
e-depot link:	http://persistent-identifier.nl/?identifier=urn:nbn:nl:ui:13-whx7-ji

Samenvatting

In opdracht van Heijmans N.V., Operatie Fourier, heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd binnen het plangebied 'Vliegbasis Soesterberg'. In het plangebied zal zowel het Nationaal Militair Museum worden gerealiseerd als natuurontwikkeling plaatsvinden.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn er in geen van de zeventien aangelegde proefsleuven behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen, één uitzondering betreft een afvalkuil, waarin aardewerk voorzien van het jaartal 1940 is aangetroffen. In vrijwel alle proefsleuven zijn verstoringen aangetroffen. Deze zijn het gevolg van ingegraven kabels, leidingen, riolen, bestrating en overige graafwerkzaamheden waarvan de reden niet bekend is. Niet uitgesloten kan worden dat hierbij archeologische resten vergraven zijn. Vanwege het feit dat er geen ouder vondstmateriaal is aangetroffen, wordt het echter onwaarschijnlijk geacht dat er zich archeologische resten ouder dan de eerste helft van de 20^e eeuw tot en met de Tweede Wereldoorlog in het onderzoeksgebied hebben bevonden.

Omdat er geen behoudenswaardige archeologische resten in de vorm van grondsporen en vondstmateriaal zijn aangetroffen, adviseert ADC ArcheoProjecten het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

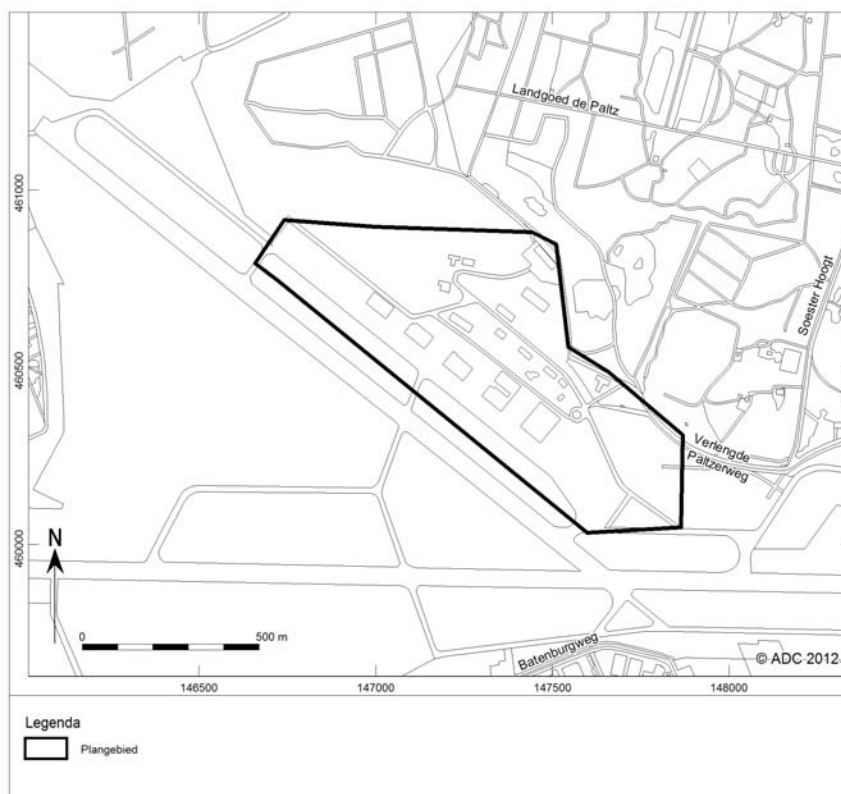
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Middeleeuwen:	450 - 1500 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. - 450 na Chr.
IJzertijd:	800 - 12 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.

Afb. 2. Locatie van het plangebied.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Heijmans N.V., Operatie Fourier, heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven uitgevoerd binnen het plangebied 'Vliegbasis Soesterberg'. In het plangebied zal zowel het Nationaal Militair Museum worden gerealiseerd als natuurontwikkeling plaatsvinden. Vooronderzoek (zie §1.2) heeft aangetoond dat zich op deze locatie mogelijk archeologische resten uit de periode van het Laat-Paleolithicum tot en met de Late Middeleeuwen bevinden (zie voor periodisering tabel 1). De voorgenomen bouwplannen zullen deze resten vernietigen of ernstig beschadigen.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 20 ha en het onderzoeksgebied daarbinnen heeft een oppervlakte van ca. 7,5 ha. Het onderzoek is opgedeeld in twee fasen. Fase 1 omvat de zones 1 t/m 3 en fase 2 de zones 7, A, B en C. Dit rapport betreft het onderzoek van fase 2.

Het onderzoeksgebied ligt in een bosrijk gebied, ten noordwesten van Soesterberg (afb. 1). Het plangebied ligt op de voormalig militaire Vliegbasis Soesterberg aan de Verlengde Paltzerweg, nabij Landgoed De Paltz (afb. 2). Tot voor kort was het plangebied in gebruik als militaire vliegbasis en is deels bebouwd met vliegtuighangars, kantoren en militaire installaties, zoals bunkers. Het overige deel van het plangebied bestaat uit grasland, bos, wegen en bestrating.

Het onderhavige veldonderzoek betreft de tweede fase van het proefsleuvenonderzoek, fase 1 is uitgevoerd in augustus 2012.¹ Tijdens fase 1 zijn drie deellocaties onderzocht, waarbij geen archeologische resten zijn aangetroffen, behalve enkele bomkaters, natuurlijke en recente verstoringen. Voor fase 2 zijn vier deellocaties geselecteerd voor archeologisch onderzoek, op de overige deellocaties zal geen nader onderzoek plaatsvinden.

Het onderzoeksgebied van de vier deellocaties (Zones 7, A, B en C) is gezamenlijk ca. 13005 m² groot, hiervan is 10% conform PvE onderzocht (afb. 3).² Er zijn in totaal 17 proefsleuven aangelegd: één in Zone A, 10 in Zone B, twee in Zone C en vier in Zone 7, zie voor het puttenplan per zone bijlage I.

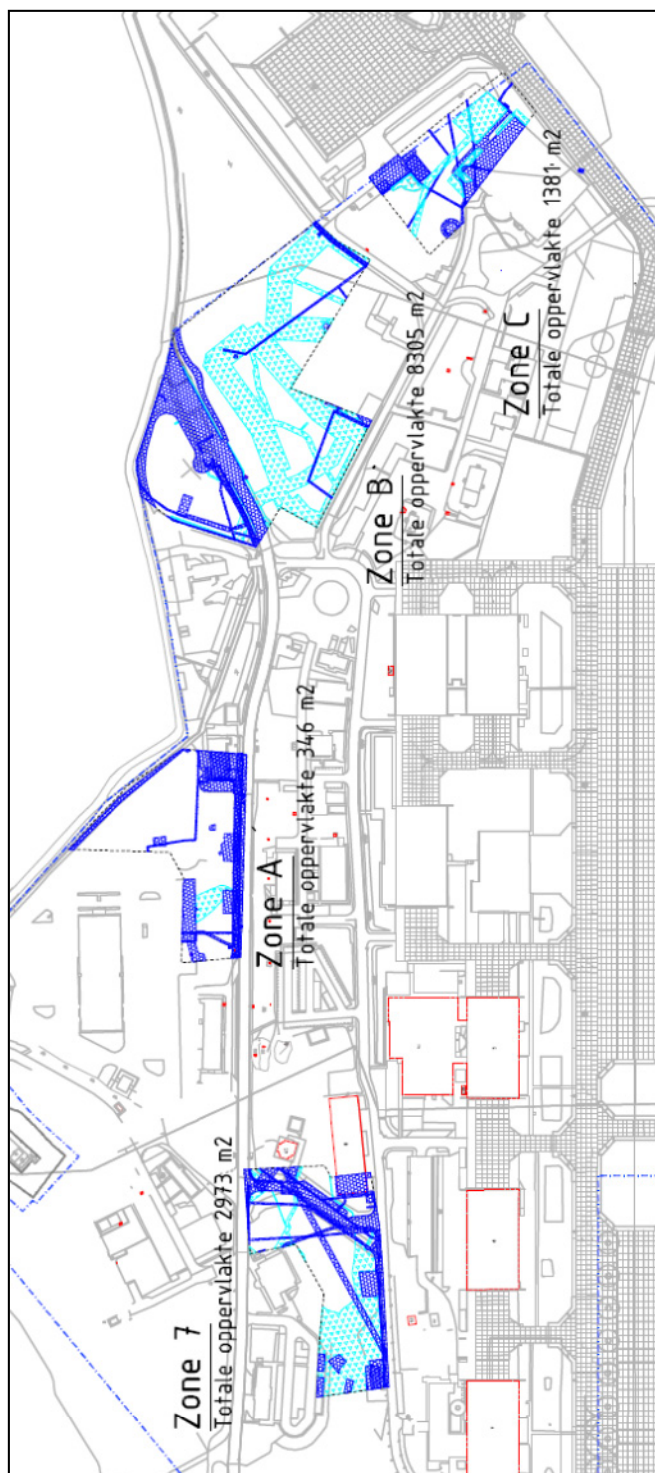
Het veldwerk is uitgevoerd van 13 tot en met 19 december 2012. Het veldonderzoek is zoveel mogelijk uitgevoerd conform het Programma van Eisen (PvE), dat door ADC ArcheoProjecten is opgesteld.³ Dit onderzoeksplan is goedgekeurd door H. de Jong, het bevoegd gezag van de gemeente Soest. De vondsten en documentatie worden gedeponeerd in het Provinciaal Depot Bodemvondsten Utrecht, tot deponering is de bewaarplaats het kantoor van ADC ArcheoProjecten te Amersfoort.

Het veldteam bestond uit de volgende personen: W. Deitch – van der Meulen (veldarcheoloog), R. Torremans (senior archeoloog), N. Prangma (senior archeoloog) en H. van Engeldorp Gastelaars (junior archeoloog); Tom, Joey en Wijnand (kraanmachinisten voor fa. Heijmans). De senior archeoloog voor de wetenschappelijke begeleiding is R. Torremans. Controle en coördinatie van documentatie en vondstverwerking is uitgevoerd door M. Nieuwenhuijsen en J.W. Beestman. De contactpersonen bij opdrachtgever Heijmans zijn S. de Waard en F. van Dijk.

¹ Van Benthem, 2012.

² Huisman 2012, PvE nummer 12-033 en aanvullend Plan van Aanpak.

³ Huisman 2012, PvE nummer 12-033 en aanvullend Plan van Aanpak.

Afb. 3. Deellocaties onderzoeksgebied.¹ De proefsleuven zijn gesitueerd in de lichtblauwe delen.

1.2 Vooronderzoek

In verband met toekomstige ontwikkelingen voor het plangebied Vliegbasis Soesterberg is door BAAC B.V. een eerste archeologische inventarisatie in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd.⁴ Hierop volgend is een verkennend booronderzoek uitgevoerd door ADC ArcheoProjecten.⁵ Deze onderzoeken wezen het volgende uit:

In het noordoostelijk deel van het gebied kunnen archeologische waarden uit de periode Laat-Paleolithicum - Mesolithicum voorkomen. De bewoning was gedurende deze perioden vrijwel altijd op de hogere delen (zandopduikingen) in het landschap geconcentreerd. Slechts in de onbebouwde/niet-betonnerde delen zijn intacte archeologische waarden uit deze periode te verwachten. Dit vanwege het feit dat de bodem op het terrein door diverse krijgshandelingen tijdens de Tweede Wereldoorlog zeer waarschijnlijk in meer of mindere mate verstoord is. Omdat archeologische waarden uit de periode jagers/verzamelaars zich meestal vlak onder het oppervlak bevinden, zou aangenomen mogen worden dat onder de bebouwde delen geen intacte waarden uit deze periode meer resteren. In het overige deel van het plangebied, op de stuwwal, het stuwwalplateau en in het dekzand- en stuifzandgebied in het noorden van het plangebied, zouden verder bewoningsresten of grafvelden aanwezig kunnen zijn uit de perioden vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Middeleeuwen. Het stuwwalplateau vormt gezien de hoge ligging en zichtfunctie een gunstige bewoningslocatie. De daar aanwezige holtpodzol is vruchtbaarder dan de in de omgeving aanwezige haarpodzolen.

Teneinde deze verwachting te toetsen heeft ADC ArcheoProjecten een verkennend booronderzoek uitgevoerd.⁶ Hieruit is gebleken dat de bodem binnen het plangebied is opgebouwd uit stuwwal- en sandr-afzettingen. Het noordelijke deel van het onderzochte gebied ligt aanmerkelijk hoger en kan derhalve als onderdeel van de stuwwal worden beschouwd. Richting het zuiden, naar de landingsbaan, is het landschap lager gelegen en vlakker. Op basis van de resultaten kunnen drie typen van bodemopbouw worden onderscheiden. Het betreft bodems met een (grotendeels) intact podzolprofiel, met een (restant) van een BC-horizont en een volledig omgewerkt bodemprofiel. De locaties waar een (grotendeels) intact podzolprofiel is aangetroffen, bevinden zich in de beboste zones in het oosten en noordwesten van het plangebied, en rond de bebouwing in het zuiden. In het noordwesten en zuiden wordt het podzolprofiel vaak afgedekt door een opgebrachte laag van tenminste 50 cm dikte, terwijl in het oosten direct vanaf het maaiveld een podzol werd waargenomen.

Naar aanleiding van deze resultaten adviseerde ADC ArcheoProjecten om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van een proefsleuvenonderzoek, teneinde gaafheid, omvang, datering en conservering van archeologische resten te onderzoeken. Het betreft drie zones in het oostelijke deel van het plangebied (A, B en C) en zeven zones in het noordwesten en zuiden van het plangebied (1 t/m 7).

Het geadviseerde onderzoek in zone 4 en zone 6 is uiteindelijk komen te vervallen. Dit vanwege het feit dat in zone 4 de hier voor beschikbare ruimte te beperkt is om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische waarden. In zone 6 bleken verder uiteindelijk geen bodemversturende werkzaamheden gepland te zijn, waarmee ook de noodzaak tot onderzoek kwam te vervallen.

⁴ Buesink & Emaus 2008.

⁵ Blom 2012.

⁶ Blom 2012.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Doel van het proefsleuvenonderzoek is het bepalen of er op de locatie van de geplande ontwikkeling een archeologische vindplaats aanwezig is en indien er sprake is van een vindplaats, vervolgens het vaststellen van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de vindplaats (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering), teneinde tot een waardestelling te kunnen komen. Om dit doel te kunnen realiseren, is een aantal onderzoeksvragen opgesteld, waarop het onderzoek een antwoord dient te geven. Vervolgens moet een advies worden gegeven over hoe om te gaan met een behoudenswaardige vindplaats: behoud *in* of *ex situ*?⁷

In het PvE is de volgende vraagstelling geformuleerd:

Zijn er één of meerdere vindplaatsen aanwezig in het onderzoeksgebied, en zo ja, hoe worden deze gewaardeerd?

Om deze vraagstelling te beantwoorden zijn in het PvE verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van hetgeen in de proefsleuven is aangetroffen. De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

Algemeen

1. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten) op de onderzochte locaties aangetroffen?
2. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: versterking van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden?

Gaafheid en conservering van de vindplaats(en)

1. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?

Perioden en sites

1. Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte sites onderscheiden worden, en zo ja, op welke gronden?
2. Wat is de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de sites en wat is de onderlinge samenhang?
3. Wat is per archeologische vindplaats in het onderzoeksgebied:
 - a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing
 - b. de geologische en/of bodemkundige eenheid
 - c. de omvang (inclusief verticale dimensies)
 - d. aard /complextype/functie
 - e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)
 - f. de vondst- en spoordichtheid
 - g. de stratigrafie
 - h. de ouderdom, periodisering, typochronologische classificatie
4. In hoeverre zijn binnen de site(s) op grond van de verspreiding van vondsten en/of grondsporen voormalige activiteitengebieden te onderscheiden en hoe moeten die geduid worden? Zie tevens vraag 3 voor de deelaspecten die daarbij aan de orde moeten komen.
5. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, etc.? Ook in dit geval gelden de zojuist onder punt 3 gestelde vragen.
6. Kunnen verscheidene bewoningsfasen onderscheiden worden? Zo ja in welke mate zijn deze aaneensluitend?
7. Wanneer en waarom zijn de sites en het gebied in zijn geheel verlaten of in onbruik geraakt?

Landschap en bodem

1. Hoe ziet de bodemopbouw eruit en komt dit overeen met het beeld uit het booronderzoek?

⁷ Huisman 2012, PvE nummer 12-033 en aanvullend Plan van Aanpak.

1.4 Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.2 -specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. Vervolgens worden de resultaten van het onderzoek besproken in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 worden de onderzoeksvragen beantwoord en in hoofdstuk 5 volgt de waardering en het selectieadvies voor het onderzochte gebied. In de bijlagen zijn kaarten en tabellen opgenomen.

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.2 en het PvE.⁸ Tijdens het IVO zijn zeventien proefsleuven aangelegd. Op iedere deellocatie zijn voor de graafwerkzaamheden uit bomen gekapt en stobben gerooid. Vanwege de mogelijke aanwezigheid van potentiële Niet Gesprongen Explosieven (NGE's) is het onderzoek uitgevoerd met een door Heijmans N.V. geleverde beveiligde (gepantserde) minikraan, bestuurd door een CS-OCE gecertificeerde machinist.⁹ De graafwerkzaamheden zijn verricht onder begeleiding van een senior deskundige OCE.¹⁰

Vanwege een ecologisch werkprotocol dat voorschrijft dat zandgrond uit de B- en C- horizont niet op de A-horizont (teelaarde of bouwvoor) of bestaande vegetatie mag worden gestort, is voor iedere sleuf een brede strook teelaarde naast de proefsleuf afgegraven, zodat op de vrij liggende B-grond het zand uit de proefsleuf gestort kon worden. Deze werkmethodes hebben tot enige vertraging van het veldwerk geleid (afb. 4).

De proefsleuven zijn 4 m. breed aangelegd, de lengte varieert van 10 tot 25 m. Het vlak is machinaal laagsgewijs aangelegd, zonder schaafbak, omdat het gebruik daarvan vanwege het vele grind in de ondergrond niet zinvol is. Grondsporen zijn direct ingekrast. In alle werkputten is het vlak aangelegd in de top van de C-horizont die bestaat uit licht bruin, matig siltig zand met een matige grind bijmenging. Het vlak en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Het vlak en ieder spoor daarin zijn gefotografeerd en getekend met behulp van een *Robotic TotalStation* (RTS). Om de 5 m is een NAP-hoogte van het vlak en van het maaiveld bepaald. Alle mogelijke grondsporen zijn gecoupeerd, op recente afvalkuilen na. In iedere werkput zijn profielkolommen van één meter breed gezet. Alle profielkolommen zijn gefotografeerd, getekend op schaal 1:20 en beschreven.

In zone 7 zijn in overleg met de deskundige namens de bevoegde overheid twee proefsleuven vervallen. Zij waren gesitueerd op het talud en de top van een puinberg, er was geen ruimte binnen deze deellocatie om de te vervallen 80 m² te compenseren. Een derde proefsleuf in deze zone (werkput 15) is ten dele aangelegd vanwege de lastige positionering deels in het talud van de puinberg en vlak boven een groot gat (voormalig munitiedepot), dat reeds eerder gegraven is ten behoeve van het dumpen van harkafval en stobben. Door teveel gronddruk van de aangrenzende puinberg en de diepe kuil ernaast was het niet verantwoord om de proefsleuf verder of dieper aan te leggen.

In zone B en C zijn de proefsleuven verplaatst ten opzichte van het puttenplan, vanwege een verwijderde tennisbaan, behoudenswaardige bomen, Rododendron hagen, kabels en niet-verwijderde bestrating.

⁸ Huisman 2012, PvE nummer 12-033 en aanvullend Plan van Aanpak.

⁹ CS-OCE: Certificatieschema Opsporing Conventionele Explosieven.

¹⁰ OCE: Opsporing Conventionele Explosieven.

Afb. 4. Aanleg proefsleuven tussen de bomen in zone B, rechts op de foto is de extra strook voor het storten van B/C grond te zien.

3 Resultaten

3.1 Fysisch geografisch onderzoek

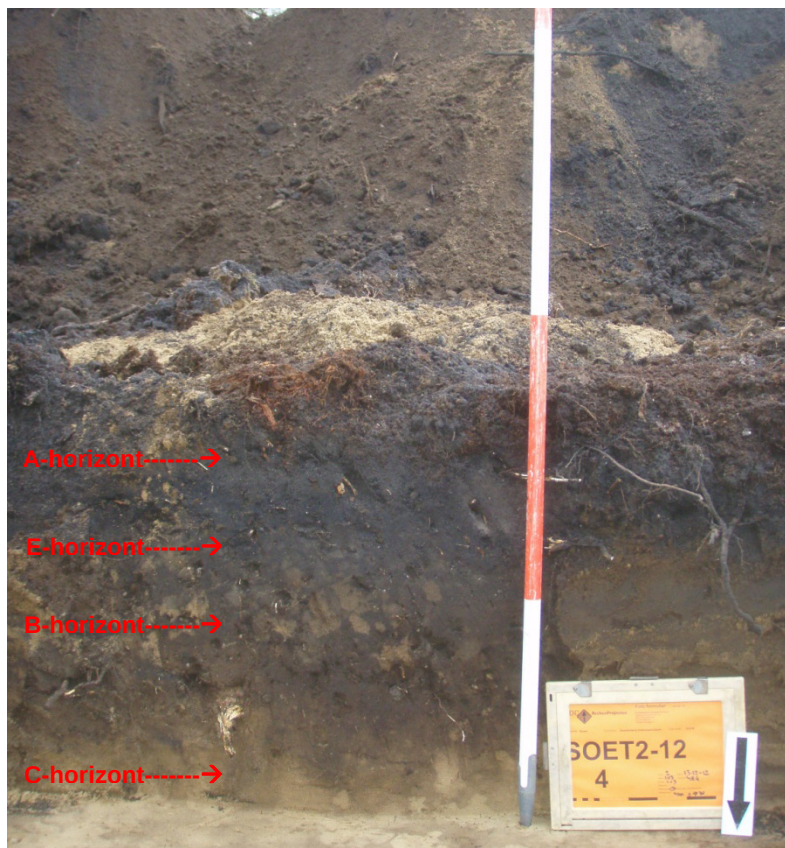
Volgens het booronderzoek is in de omgeving van de proefsleuven een intacte bodemopbouw aanwezig in de vorm van podzolprofielen: in zone B direct aan het maaiveld, in andere zones onder opgebrachte grond.¹¹

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in iedere werkput profielkolommen gezet en beschreven.

Dat heeft het volgende beeld van de bodemopbouw opgeleverd:

in zone B bestaat de bodemopbouw van bovenaf uit een zeer humeus zwarte bovenlaag bosgrond, daaronder bevindt zich een dunne lichtgrijze band te interpreteren als E-horizont, daaronder een donkerbruine inspoelingslaag, die overgaat in een middenbruine vlekkerige B/C horizont. De C-horizont bestaat uit geel, matig grof zand met grind en wat grotere stenen (afb. 5). Het grove zand en de bijmenging van grind en grotere stenen, die meestal afgeplat en horizontaal liggen zijn kenmerkend voor de stuwwalafzettingen, die in het booronderzoek zijn beschreven.

De bodemopbouw is in de andere zones gelijk aan zone B met dien verstande dat de A-horizont en E-horizont ontbreken. In zone 7, A en C wordt de toplaag gevormd door verstoorde grond en puin. Met deze resultaten wordt het beeld dat in het booronderzoek werd geschetst bevestigd.

Afb. 5. Profielkolom werkput 2, zone B.

¹¹ Blom, 2012.

3.2 Sporen en structuren

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn zeventien proefsleuven aangelegd, zie Bijlage II voor een alle sporenkaart per zone. In geen van de proefsleuven in de vier onderzochte zones zijn archeologische grondsporen of antropogene sporen aangetroffen ouder dan de 20e eeuw (de periode van ingebruikname van de Vliegbasis en Tweede Wereldoorlog).

In zone B zijn in één werkput sporen aangetroffen die betrekking hebben op het gebruik als militair gebied tijdens de eerste helft van de 20e eeuw en de Tweede Wereldoorlog. Dit betreft werkput 3 waar grote kuilen (afb. 6) zijn aangetroffen, één daarvan was gevuld met puin, dierlijk botmateriaal (rund), glas (zowel flessen als drinkglazen) en aardewerk, zie § 3.3 voor een beschrijving van dit vondstmateriaal. Op basis van de datering van het aardewerk zijn de kuilen te dateren na 1940. Bij projectie van de alle sporenkaarten op de inventarisatiekaart van infrastructuur en historische bebouwing (zie Bijlage III) blijkt dat deze afvalkuilen zich direct achter een bergschuur bevinden. Deze bergschuur is te associëren met het paviljoen voor officieren, beide structuren zijn gedateerd als jaren dertig bebouwing, maar inmiddels verwijderd.¹²

In werkput 5 is een greppel of sleuf (afb. 7) aangetroffen die de uiterlijke kenmerken van een loopgraaf heeft (43 cm breed, rechte wanden en een vlakke bodem). Deze sleuf reikt echter niet dieper dan de onderkant van de B-horizont, bij een loopgraaf is het gebruikelijk dat deze 40 tot 50 cm diep in de C-horizont is gegraven. Bij projectie van de alle sporenkaarten op de inventarisatiekaart van infrastructuur en historische bebouwing (zie Bijlage III) blijkt dat daar een noord-zuid georiënteerde sleuf over het gehele terrein loopt.¹³ Mogelijk betreft dit een oude kabels- en leidingensleuf, er zijn echter geen resten van kabels of leidingen in de sleuf aangetroffen.

In werkput 7 zijn aan de oostzijde verstoringen aangetroffen die mogelijk samenhangen met de begrenzing van de opslag van klinkers.¹⁴

Werkput 10 is ten opzichte van het originele puttenplan naar het westen verschoven, vanwege de grote vergraving van het terrein die zich ter plaatse bevond. Op de inventarisatiekaart ligt hier een tennisbaan, deze is inmiddels tot meer dan een meter diep verwijderd.¹⁵

In zone 7 en A bevinden zich grote verstoringen die te maken hebben met het storten van puin.

In werkput 13, zone 7, is een dumping van dakleer aangetroffen.

In werkputten 12, 13 en 15 (zone 7) zijn stukjes van wegen (ca. 4 m. breed) aangetroffen onder het puin (afb. 8). De wegen zijn geplaveid met machinaal gefabriceerde, hardgebakken klinkers die in een visgraatpatroon zijn gelegd. Bij projectie van de alle sporenkaarten op de inventarisatiekaart van infrastructuur en historische bebouwing (zie Bijlage III) blijkt dat deze stukken plaveisel onderdeel zijn van de weg die rondom het jaren dertig munitiedepot liep. Op de inventarisatiekaart heeft deze weg een datering van na 1945.¹⁶

In zone C zijn natuurlijke en recente verstoringen aangetroffen. Werkput 16 is in twee delen aangelegd vanwege een kabels en leidingen sleuf, deze staat aangegeven op de inventarisatiekaart van infrastructuur en historische bebouwing.¹⁷

In werkput 17 betreft de recente verstoring de PVC riolering van het ernaast gelegen Centrale Informatie gebouw, de datum op de PVC-buizen is 30-10-05 (afb. 9).

De natuurlijke sporen in alle zones bestaan uit boomgaten (afb. 10, 11), boomvallen en wortelstelsels.

¹² Witter, 2005.

¹³ Witter, 2005.

¹⁴ Witter, 2005.

¹⁵ Witter, 2005.

¹⁶ Witter, 2005.

¹⁷ Witter, 2005.

Afb. 6. Afvalkuilen in werkput 3, zone B.

Afb. 7. Sleuf in werkput 5, zone B, op de bodem bevindt zich een grote, platte steen.

Afb. 8. Restant van een weg, gedateerd na de Tweede Wereldoorlog, werkput 13, zone 7.

Afb. 9. Recente verstoring in werkput 17, zone C, PVC rioleringsbuizen (datum op buis: 30-10-05).

Afb. 10. Boomgat (spoor 1), werkput 16, zone C. Afb. 11. Coupe boomgat in werkput 16, zone C.

3.3 Vondstmateriaal

In werkput 3, zone B, zijn kuilen aangetroffen, waarvan één gevuld was met puin, dierlijk botmateriaal (rund), glas (zowel flessen als drinkglazen) en aardewerk. Uit deze kuil is een selectie van vondsten gemaakt (afb. 12). Deze selectie omvat een grote kan, een beker, vier kopjes, een schoteltje en een kelkglas.

Van de grote kan resteren twee scherven, hij is verticaal gebroken, 24 cm hoog en heeft een doorsnede van ca. 15 cm. Hij is gemaakt van dikwandig, geglaazuurd, wit aardewerk en heeft een stevig oor met ovale doorsnede, verticaal op de buik geplaatst, de bovenkant van het oor is horizontaal, zodat het een rechte hoek vormt met de wand. De buik is rechtwandig en de mond heeft een ring met een verdikking in de lip om het deksel tijdens het schenken op de plaats te houden. De scherven van de kan zijn onversierd, op de onderzijde is een restant van een niet te determineren beeldmerk te zien, waaronder het woord 'germany' en jaartal '1940'. Gezien de dikwandigheid is de kan geschikt om dranken zowel koel als warm te houden, het is mogelijk een melkkan of koffiekan geweest.

De beker is gemaakt van dikwandig, geglaazuurd, wit aardewerk. Het is een taps toelopend model, 8,5 cm hoog, de bovenrand heeft een doorsnede van 9,5 cm, de onderkant een doorsnede van 5,5 cm. Het verticale oor is afgebroken. De versiering bestaat uit een dikke en een dunne blauwe lijn om de bovenrand en een slordig in blauwgrijs uitgevoerd embleem van de Luchtmacht: een naar links vliegende adelaar voor een parelrand cirkel. Op de onderzijde staat een beeldmerk: een gestileerde leeuwenkop en *profil* naar links gewend, met horizontale manen, waaronder de tekst 'Schwabens in Bavaria', hieronder in een rechthoekig cartouche de tekst 'Willem Hol Haarlem'. Geen datering.

Afb. 12. Selectie vondsten uit afvalkuil werkput 3, Zone B.

De vier kopjes hebben een taps toelopende vorm en zijn gemaakt van wit, geglaazuurd semi-porselein, dunwandig. De kopjes zijn 5,5 cm hoog, de bovenrand heeft een doorsnede van 9,5 cm en de onderkant van 5,5 cm. Alle kopjes zijn gebroken, bij slechts één kopje is het oor behouden: verticaal op de wand geplaatst, enigszins hoekig in doorsnede, de bovenkant van het oor is horizontaal, zodat het een rechte hoek vormt met de wand (vergelijkbaar met de kan). Eén kopje is onversierd, de andere drie kopjes zijn versierd met een dikke en dunne blauwe lijn aan de

bovenrand en een strak in blauw uitgevoerd Luchtmacht embleem: een naar links vliegende adelaar voor een cirkel voorzien van stralen vanuit het middelpunt en een parelrand. Op de onderzijde staat een beeldmerk in zwart (onder het glazuur): een sfinx *en profil*, naar links gewend, als rechthoekig voetstuk de tekst in drie regels 'v/h Petrus Regout & Co / Made in Holland / TERRA NOVA'. Daaronder in blauw (op het glazuur) 'N.V. Jos ten Berg Utrecht'.

Het schoteltje past bij de kopjes en is van hetzelfde type semiporselein en voorzien van hetzelfde beeldmerk op de onderzijde. Het heeft een doorsnede van ca. 14 cm. en is voorzien van blauwe lijnversiering om de spiegel en een dikke en dunne lijn aan de rand.

Het beeldmerk onder de kopjes en het schoteltje is van fabrikant De Sphinx (voorheen Petrus Regout en Co) en is op 5 februari 1932 geregistreerd, het was in gebruik tot omstreeks 1950. TERRA NOVA is een kwaliteitsaanduiding van zeer hard, door en door verglaasd semi-porselein, dat gebruikt werd als hotelporselein.¹⁸ De toevoeging N.V. Jos ten Berg Utrecht betreft de aanduiding van de grossier of leverancier.¹⁹

Van het kelkglas is de voet, stam en aanzet van de kelk bewaard, het is dunwandig glas. De voet heeft een doorsnede van 6,5 cm, de stam 0,8 cm, de kelk heeft een doorsnede van tenminste 6 cm, de vorm is echter niet meer te bepalen. De stam en onderzijde van de kelk zijn in zes facetten geslepen, zodat op de bodem aan de binnenzijde van de kelk een bloemvorm om de stam zichtbaar is.

¹⁸ Polling, 2006, 44, beeldmerk 106.

¹⁹ Polling, 2006, 63.

4 Synthese

4.1 Algemeen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek op de locatie 'Vliegbasis Soesterberg', fase 2, zijn er in geen van de zeventien aangelegde proefsleuven behoudenswaardige archeologische resten in de vorm van grondsporen aangetroffen. Wel zijn in vrijwel alle proefsleuven natuurlijke en recente verstoringen aangetroffen, bestaande uit ingegraven kabels, leidingen en riolen, afvalkuilen, boomgaten en overige graafwerkzaamheden waarvan de reden niet bekend is. Niet uitgesloten kan worden dat oorspronkelijk aanwezige archeologische resten hierbij vergraven zijn. Vanwege het feit dat er geen vondstmateriaal ouder dan 1940 is aangetroffen, wordt het echter onwaarschijnlijk geacht dat er zich ooit archeologische resten in het onderzoeksgebied hebben bevonden. Zelfs bij het geheel vergraven van oorspronkelijk aanwezige archeologische resten, zouden namelijk op zijn minst enkele 'losse' vondsten verwacht mogen worden.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld, zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleuvenonderzoek.

Algemeen

1. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten) op de onderzochte locaties aangetroffen?

Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek enige nieuwtijds archeologische resten aangetroffen. Deze zijn te dateren in de 20^e eeuw voor en tot en met de Tweede Wereldoorlog, overige sporen en verstoringen zijn te dateren na de Tweede Wereldoorlog.

2. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van: verstoring van antropogene aard, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door bodemprocessen, beperking van de archeologische waarnemingsmogelijkheden door werk- of weersomstandigheden?

Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek geen archeologische resten ouder dan de 20^e eeuw aangetroffen. In vrijwel alle proefsleuven zijn verstoringen van natuurlijke of recente aard aangetroffen. Deze zijn het gevolg van ingegraven kabels, leidingen en riolen, boomgaten en overige graafwerkzaamheden waarvan de reden niet bekend is. In werkput 3 in Zone B zijn afvalkuilen van na 1940 (datering op basis van het aardewerk) gevonden, mogelijk te dateren tijdens of kort na de Tweede Wereldoorlog.

De Vliegbasis Soesterberg is in de Tweede Wereldoorlog flink gebombardeerd, waardoor de ondergrond, onder andere door bomkraters, verstoord is. Het kan niet uitgesloten worden dat door deze activiteiten eventueel oorspronkelijk aanwezige archeologische resten vergraven of verstoord zijn. Aangezien er geen vondstmateriaal ouder dan de 20^e eeuw is aangetroffen, wordt het echter onwaarschijnlijk geacht dat er zich ooit archeologische resten in het onderzoeksgebied hebben bevonden.

Gaafheid en conservering van de vindplaats(en)

1. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?

Er zijn tijdens het onderzoek geen archeologisch behoudenswaardige resten aangetroffen. Indien deze oorspronkelijk aanwezig waren, zijn deze bij recente bodemverstorende activiteiten geheel vernietigd. Vanwege het feit dat geen vondstmateriaal ouder dan 1940 is aangetroffen, wordt het echter onwaarschijnlijk geacht dat ter plaatse ooit sprake is geweest van bewoning.

Perioden en sites

1. Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte sites onderscheiden worden, en zo ja, op welke gronden?

Er zijn tijdens het onderzoek geen archeologische resten ouder dan de eerste helft van de 20^e eeuw aangetroffen.

2. Wat is de begrenzing en de ruimtelijke spreiding, zowel in horizontale als verticale zin, van de sites en wat is de onderlinge samenhang?

In werkput 3, zone B, zijn afvalkuilen van tijdens of kort na de Tweede Wereldoorlog (na 1940) aangetroffen. Deze kuilen zijn wellicht te relateren aan de jaren dertig bebouwing (paviljoen voor officieren en bergschuur), die inmiddels zijn verwijderd.

3. Wat is per archeologische vindplaats in het onderzoeksgebied:
 - a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing

In zone B, ten oosten van het voormalig paviljoen voor officieren, op 17,40 m +NAP. De begrenzing is onbekend.

- b. de geologische en/of bodemkundige eenheid

In stuwwalafzetting, in de C-horizont van matig grof, geel zand met grind.

- c. de omvang (inclusief verticale dimensies)

De afvalkuilen variëren in omvang van 1,5 tot 2 m, diepte onbekend.

- d. aard /complextype/functie

Afvalkuilen.

- e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia)

Kuilen of verstoringen waarvan één gevuld met puin, dierlijk botmateriaal (rund), glas en aardewerk (gedateerd tussen 1932 en 1950; één draagt het jaartal 1940).

- f. de vondst- en spoordichtheid

Vondst- en spoordichtheid is laag, aangezien de sporen en vondsten zich beperken tot één werkput en daarbinnen tot één kuil.

- g. de stratigrafie

De sporen bevinden zich in de C-horizont.

- h. de ouderdom, periodisering, typochronologische classificatie

De vondsten en grondsporen dateren uit het midden van de 20e eeuw, tijdens of kort na de Tweede Wereldoorlog.

4. In hoeverre zijn binnen de site(s) op grond van de verspreiding van vondsten en/of grondsporen voormalige activiteitengebieden te onderscheiden en hoe moeten die geduid worden? Zie tevens vraag 3 voor de deelaspecten die daarbij aan de orde moeten komen.
5. Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site-patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, vennen, etc.? Ook in dit geval gelden de zojuist onder punt 3 gestelde vragen.

6. Kunnen verscheidene bewoningsfasen onderscheiden worden? Zo ja in welke mate zijn deze aaneensluitend?
7. Wanneer en waarom zijn de sites en het gebied in zijn geheel verlaten of in onbruik geraakt?

Aangezien er geen archeologische resten ouder dan de eerste helft van de 20^e eeuw zijn aangetroffen, is het niet mogelijk bovenstaande vragen te beantwoorden.

Landschap en bodem

1. Hoe ziet de bodemopbouw eruit en komt dit overeen met het beeld uit het booronderzoek?

In alle werkputten zijn profielopnames gemaakt. In de werkputten in zone B bestaat de bodemopbouw van bovenaf uit een zeer humeus zwarte bovenlaag bosgrond, daaronder een dunne, lichtgrijze band als E-horizont, daaronder een donkerbruine inspoelingslaag, die overgaat in een middenbruine vlekkerige B/C horizont. De C-horizont bestaat uit geel, matig grof zand met grind. Het grove zand en de bijmenging van grind en grotere stenen, die meestal afgeplat en horizontaal liggen zijn kenmerkend voor de stuwwalafzettingen. De bodemopbouw is in zones 7, A en C gelijk aan zone B, met dien verstande dat de A- en E-horizonten ontbreken, hier wordt de bovenlaag gevormd door verstoorde grond en puin. Dit beeld komt overeen met de bodemopbouw beschreven in het booronderzoek.

5 Waardering en selectieadvies

5.1 Waardering van de vindplaats

De waardestelling, zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2, specificatie VS06) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit. De eerste is niet van toepassing omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op deze vindplaats van toepassing. De fysieke kwaliteit van de vindplaats is gebaseerd op haar conservering en gaafheid. De conservering geeft aan de mate waarin archeologisch vondstmateriaal bewaard is gebleven, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

Tijdens het Inventariserend veldonderzoek is een vindplaats uit het midden van de 20e eeuw, tijdens of kort na de Tweede Wereldoorlog, aangetroffen, deze is volgens de scoretabel waardestelling (tabel 2, KNA, versie 3.2) gewaardeerd. Hieruit volgt dat het huidige onderzochte gebied niet behoudenswaardig is.

De vindplaats is ruimtelijk slecht bewaard gebleven en wordt beschouwd als van lage kwaliteit. Het deel met sporen is van onvoldoende omvang om van een representatief deel van een nederzetting te spreken.

De gaafheid van de grondsporen is matig tot slecht, de sporen betreffen voornamelijk natuurlijke en recente verstoringen. Slechts in één werkput is er sprake van afvalkuilen, waarvan één op basis van het aardewerk gedateerd wordt in ieder geval na 1940 (jaartal op onderzijde van grote kan). Mogelijk is een hoeveelheid sporen verloren gegaan door verstoringen. De gaafheid/conservering van sporen en vondsten wordt laag gewaardeerd. De conserveringsomstandigheden binnen het plangebied zijn niet kenmerkend voor de regio.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 2 punten. Dit is een score die laag (< 5 punten) is en die haar het predikaat 'niet behoudenswaardig' oplevert (tabel 2).

Ook op inhoudelijke kwaliteit, uitgedrukt in waarden voor zeldzaamheid, informatie en ensemble, wordt de vindplaats beoordeeld met hetzelfde puntensysteem. Door het ontbreken van sporen en vondsten ouder dan het midden van de 20^e eeuw scoren de archeologische resten in dit plangebied voor ieder van deze waarden 1 punt. De totale score voor de inhoudelijke kwaliteit is 3 en de waardering van de vindplaats op basis van deze criteria is dan ook laag.

Tabel 2. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.2).

Waarden	Criteria	Scores			
		Hoog	Midden	Laag	Totale score
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord			
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord			
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			1	≥ 5 behoudenswaardig
	Conservering			1	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1	≥ 7 behoudenswaardig
	Informatiewaarde			1	
	Ensemblewaarde			1	
	Representativiteit	N.v.t.			

5.2 Selectieadvies

Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek geen behoudenswaardige archeologische resten in de vorm van grondsporen en/of vondstmateriaal aangetroffen. ADC ArcheoProjecten adviseert daarom het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

5.3 Appendix

Buiten het bestek van dit inventariserend veldonderzoek is een waarneming gedaan. Direct ten noordwesten van werkput 6, zone B, is een ingang naar een ondergrondse schuilplaats of opslag geobserveerd (afb. 13). Het dak wordt gevormd door een metalen plaat afgedekt door houten bielzen en mos, de wanden zijn van metaal of beton. Het mos op het dak is gelijk aan het maaiveld, de diepte is ca. 1,5 m. De datering is onbekend, maar zou goed kunnen samenhangen met het paviljoen voor officieren uit de jaren dertig (zie Bijlage III). De ingang bevindt zich op enkele meters van de noordwestelijke kopse kant van dit paviljoen, zoals gemarkeerd op de inventarisatiekaart van infrastructuur en historische bebouwing.²⁰ Deze schuilplaats of opslag staat niet op deze inventarisatiekaart.

Afb. 13. Ingang schuilplaats of opslag naast werkput 6, zone B.

²⁰ Witter, 2005.

Literatuur

- Bentham, A. van, 2012: *Vliegbasis Soesterberg (gemeente Soest) Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven*. ADC rapport XXX (concept), Amersfoort.
- Blom, J.M., 2012: *Defensiemuseum te Soesterberg (gemeente Soest). Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek*, ADC-rapport 3089, Amersfoort.
- Buesink, A. & A.A.G. Emaus, 2008: *Gemeente Soest en Zeist. Plangebied Vliegbasis Soesterberg. Bureauonderzoek*, BAAC-rapport V-07.0146, Deventer.
- Witter, E.R., 2005: *VLB Soesterberg, Historisch onderzoek naar aanwezigheid van bodemvreemd materiaal en potentieel bodembedreigende situaties (1910 – 1980)*, Bijlage III, Econsultancy-rapport 04112470, Doetinchem.
- Henkes, H.E., 1994: *Glas zonder glans. Vijf eeuwen gebruiksglas uit de bodem van de Lage Landen 1300-1800*. Rotterdam Papers 9, Rotterdam.
- Huisman, N., 2012: *Programma van Eisen Proefsleuven (IVO-P), Utrecht Soest, Soesterberg, Vliegbasis Soesterberg*, Amersfoort. (PvE nummer 12-033).
- Polling, A., 2006: *Maastrichtse ceramiek. Merken en dateringen*, Lochem.

Lijst van afbeeldingen

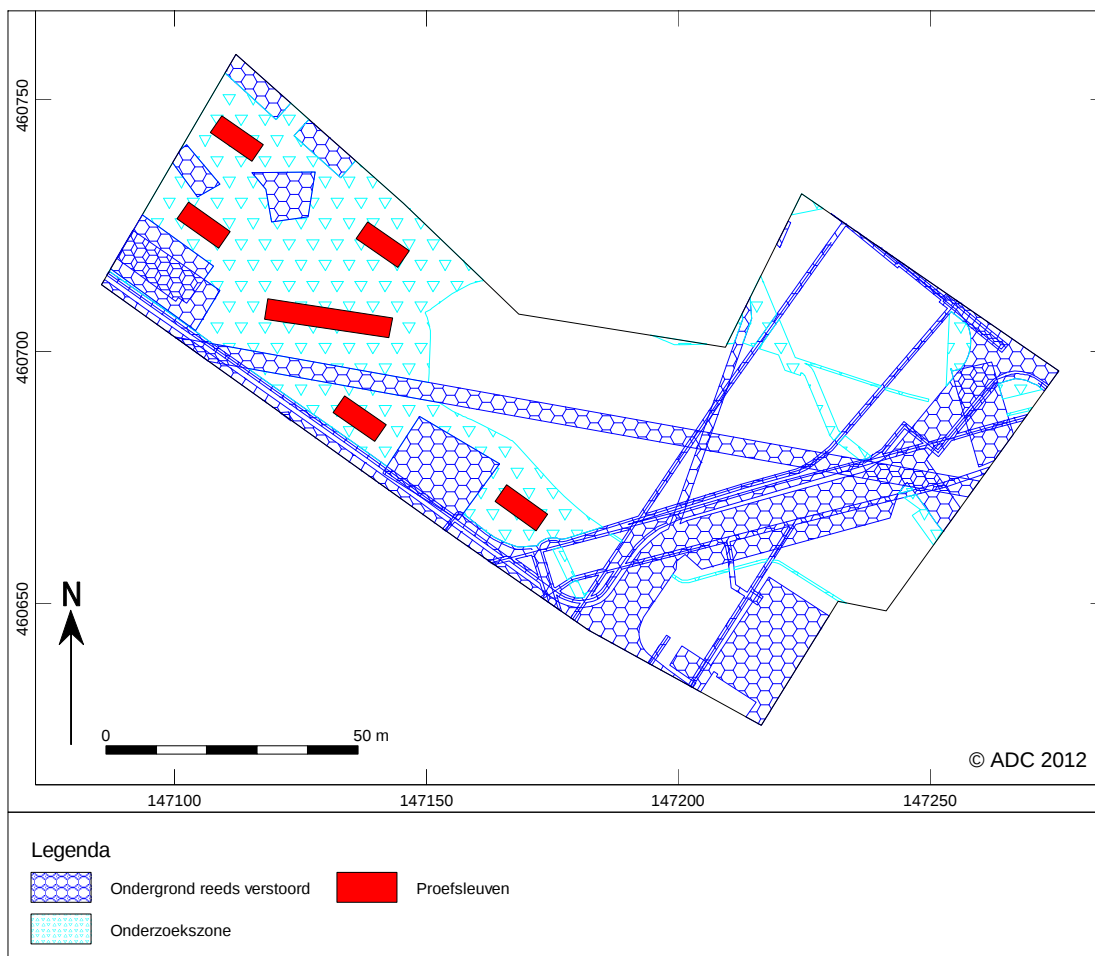
- Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.
- Afb. 2. Locatie van het plangebied.
- Afb. 3. Deellocaties onderzoeksgebied. De proefsleuven zijn gesitueerd in de lichtblauwe delen.
- Afb. 4. Aanleg proefsleuven tussen de bomen in zone B, rechts op de foto is de extra strook voor het storten van B/C grond te zien.
- Afb. 5. Profielkolom werkput 2, zone B.
- Afb. 6. Afvalkuilen in werkput 3, zone B.
- Afb. 7. Sleuf in werkput 5, zone B, op de bodem bevindt zich een grote, platte steen.
- Afb. 8. Restant van een 20^e-eeuwse weg, werkput 13, zone 7.
- Afb. 9. Recente verstoring in werkput 17, zone C, PVC rioleringsbuizen.
- Afb. 10. Boomgat (spoor 1), werkput 16, zone C.
- Afb. 11. Coupe boomgat in werkput 16, zone C.
- Afb. 12. Selectie vondsten uit afvalkuil werkput 3, Zone B.
- Afb. 13. Ingang schuilplaats of opslag naast werkput 6, zone B.

Lijst van tabellen

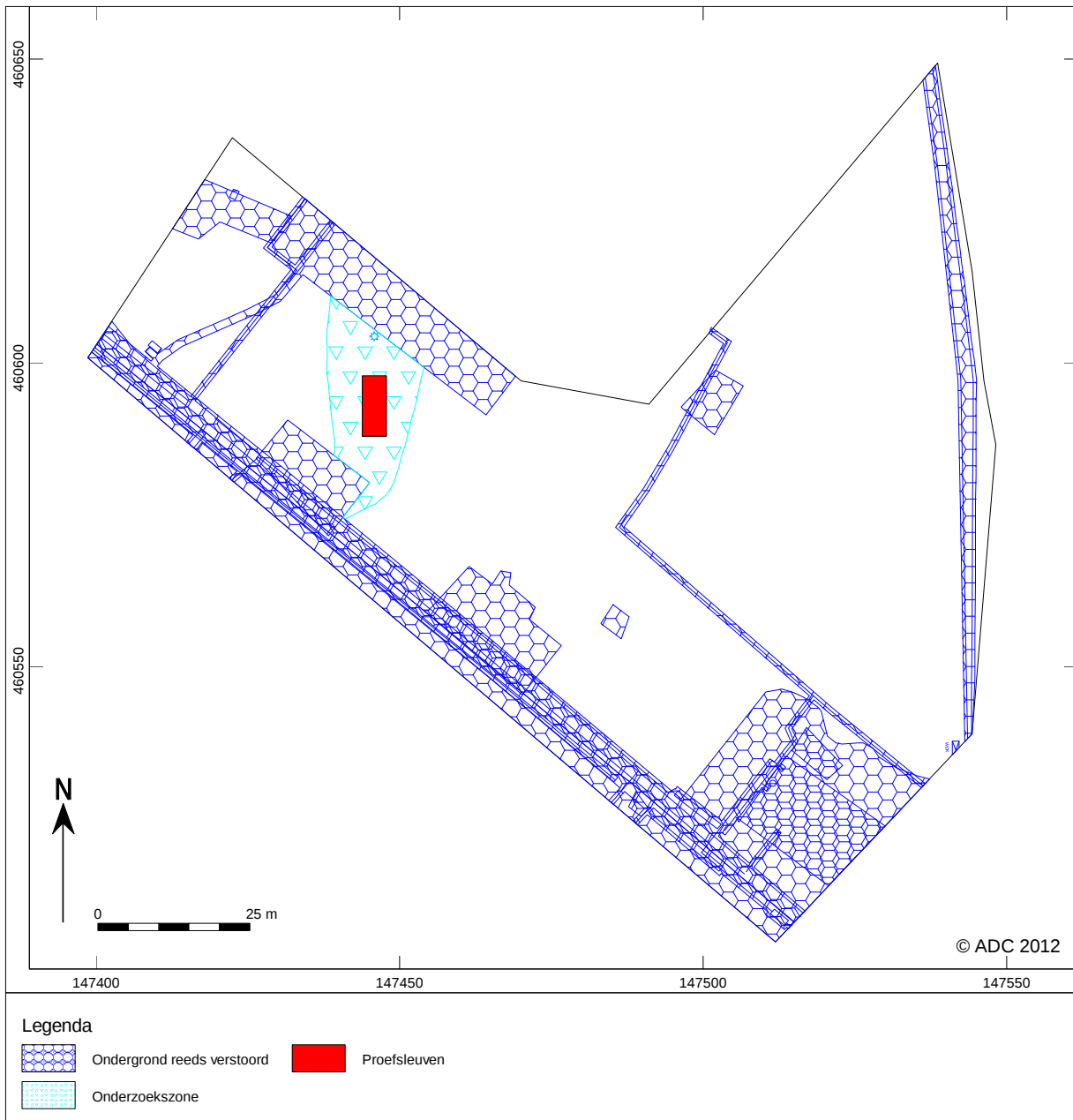
- Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.
- Tabel 2. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.2).

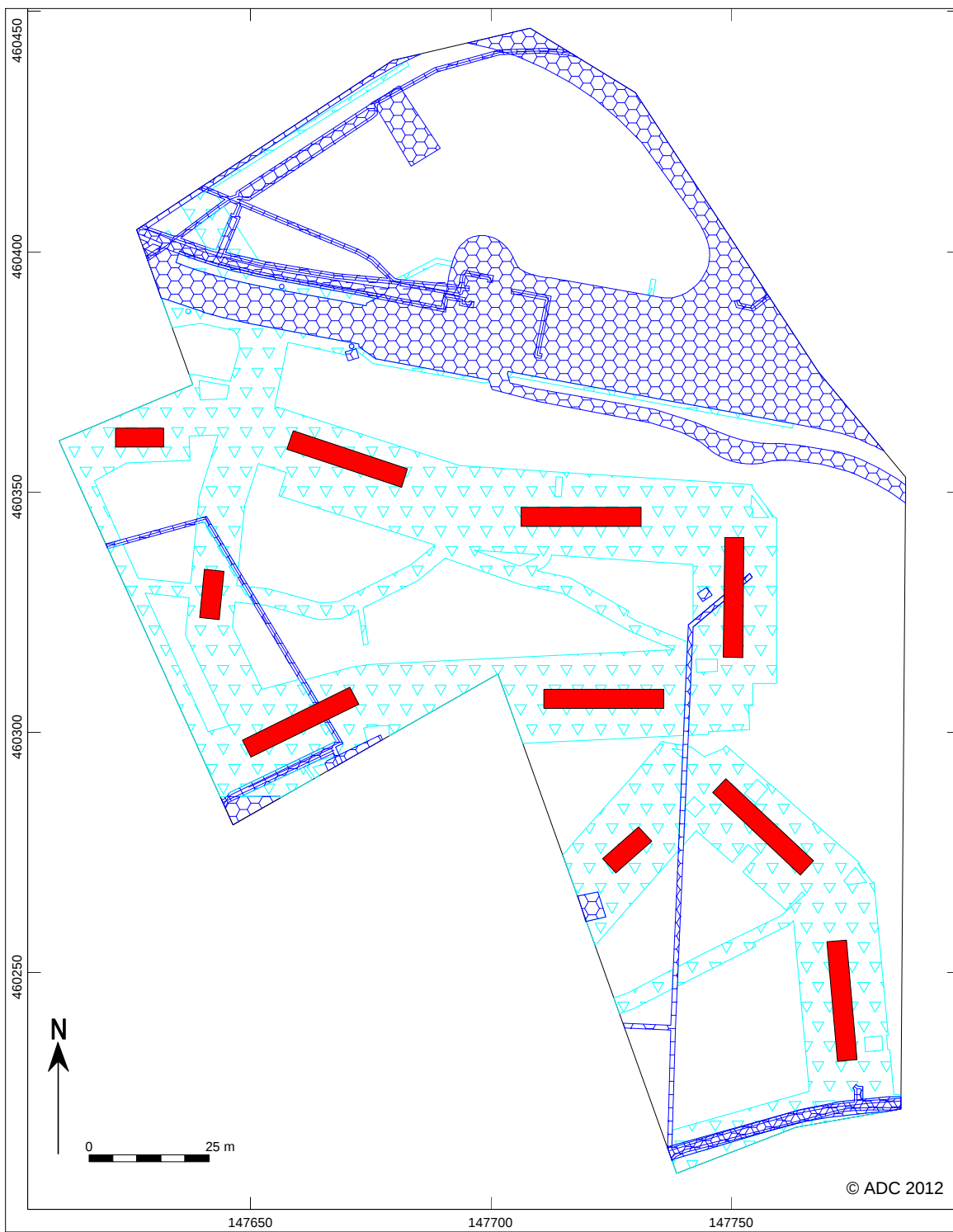
Bijlage I Puttenplan per Zone

Puttenplan Zone 7.

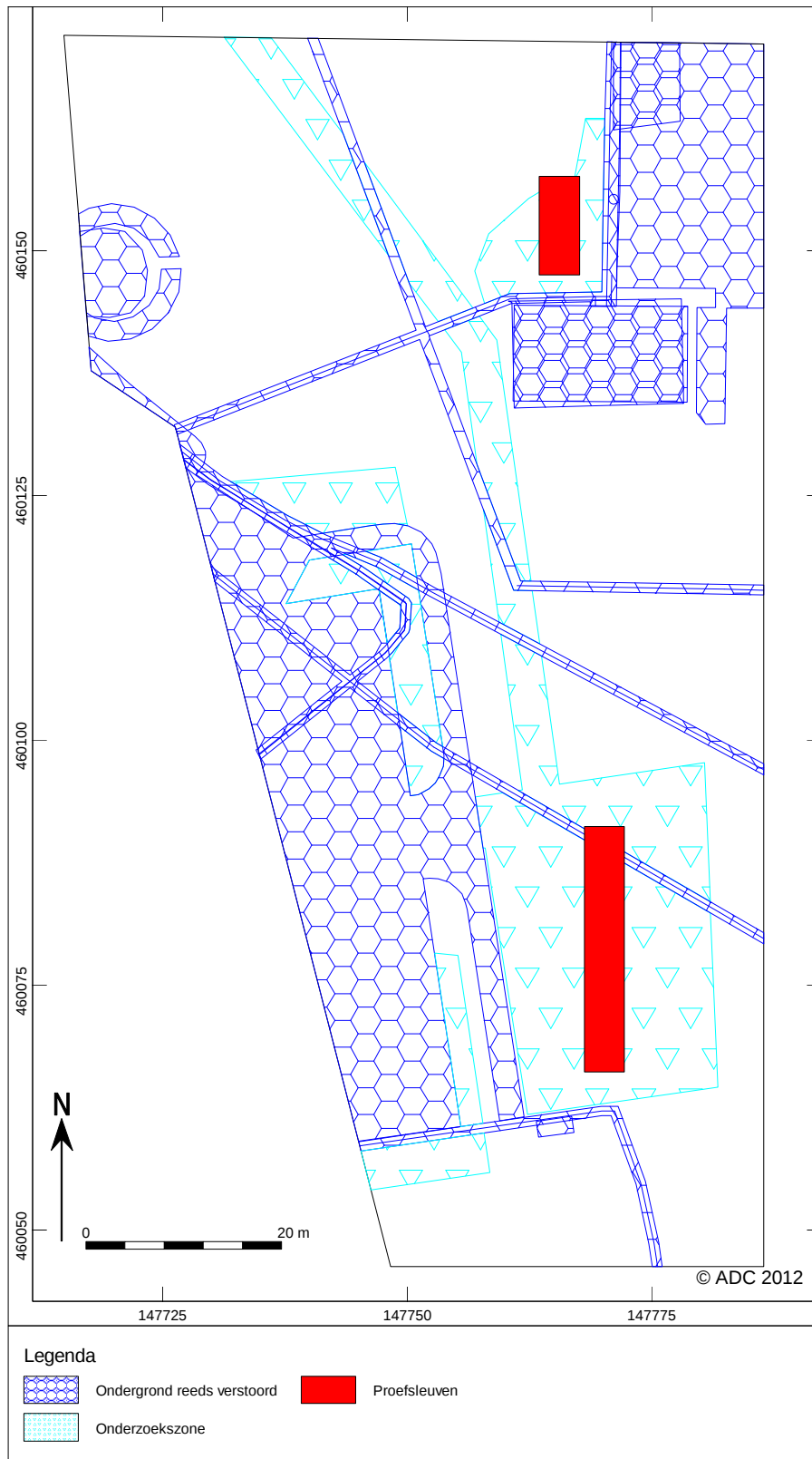

Puttenplan Zone A.

Legenda

	Ondergrond reeds verstoord		Proefsleuven
	Onderzoekszone		

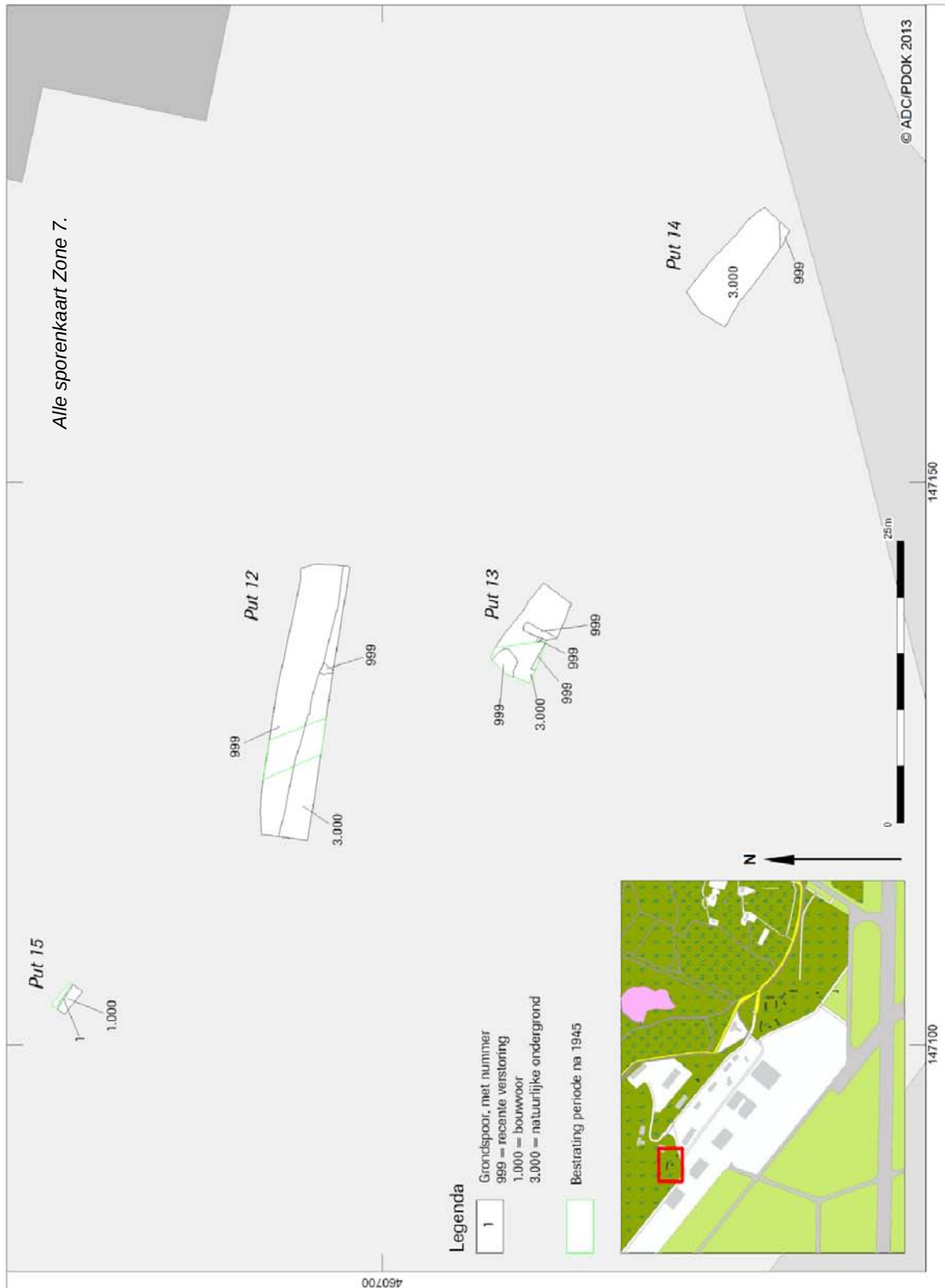
Puttenplan Zone B.

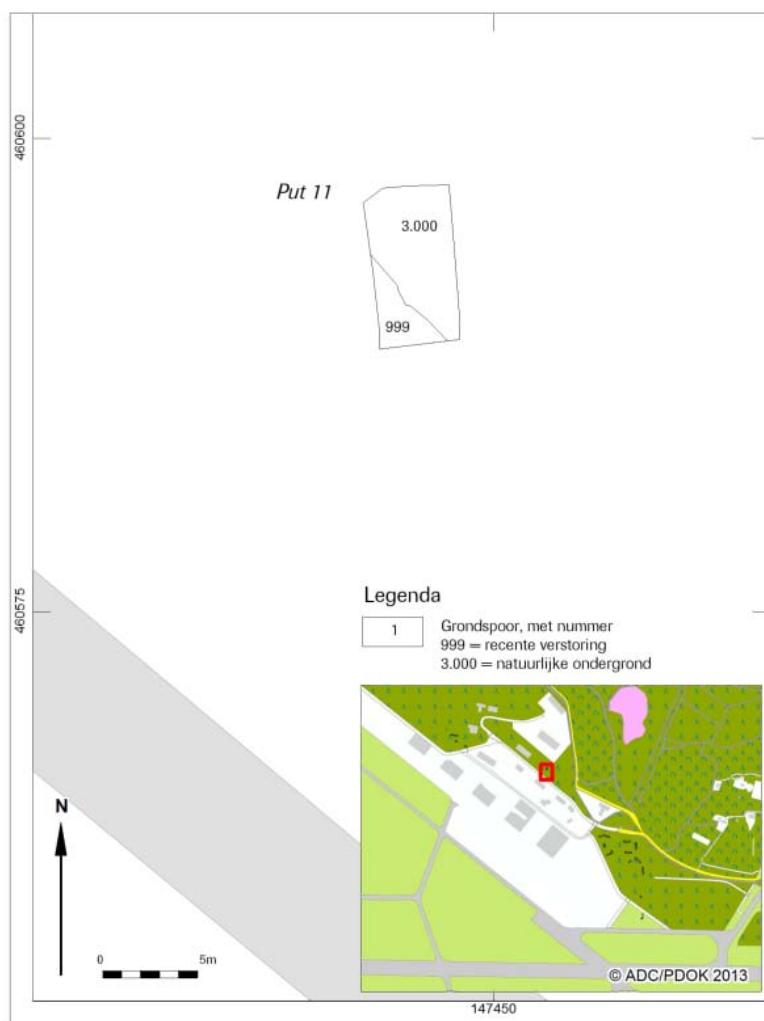

Puttenplan Zone C.

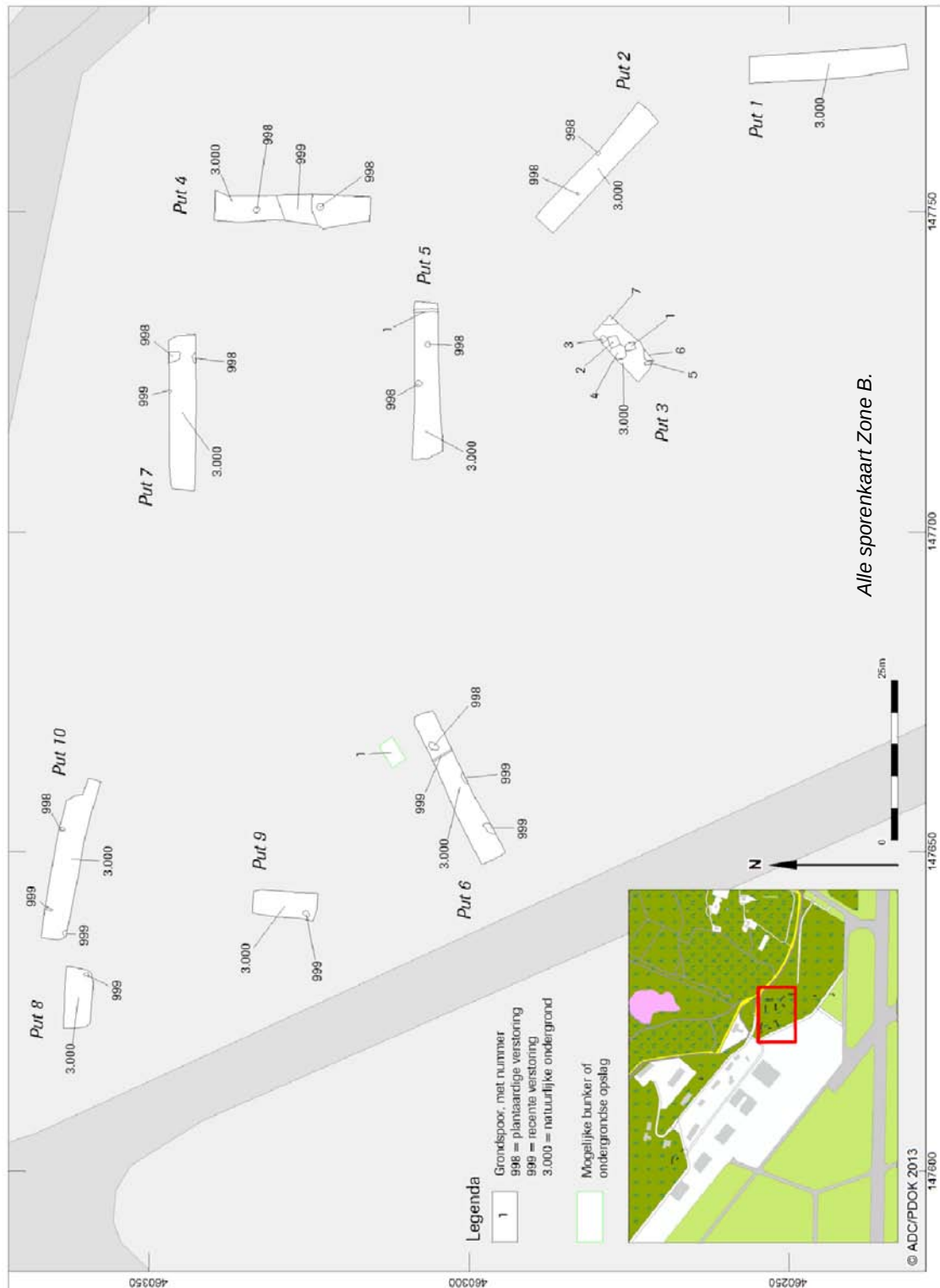

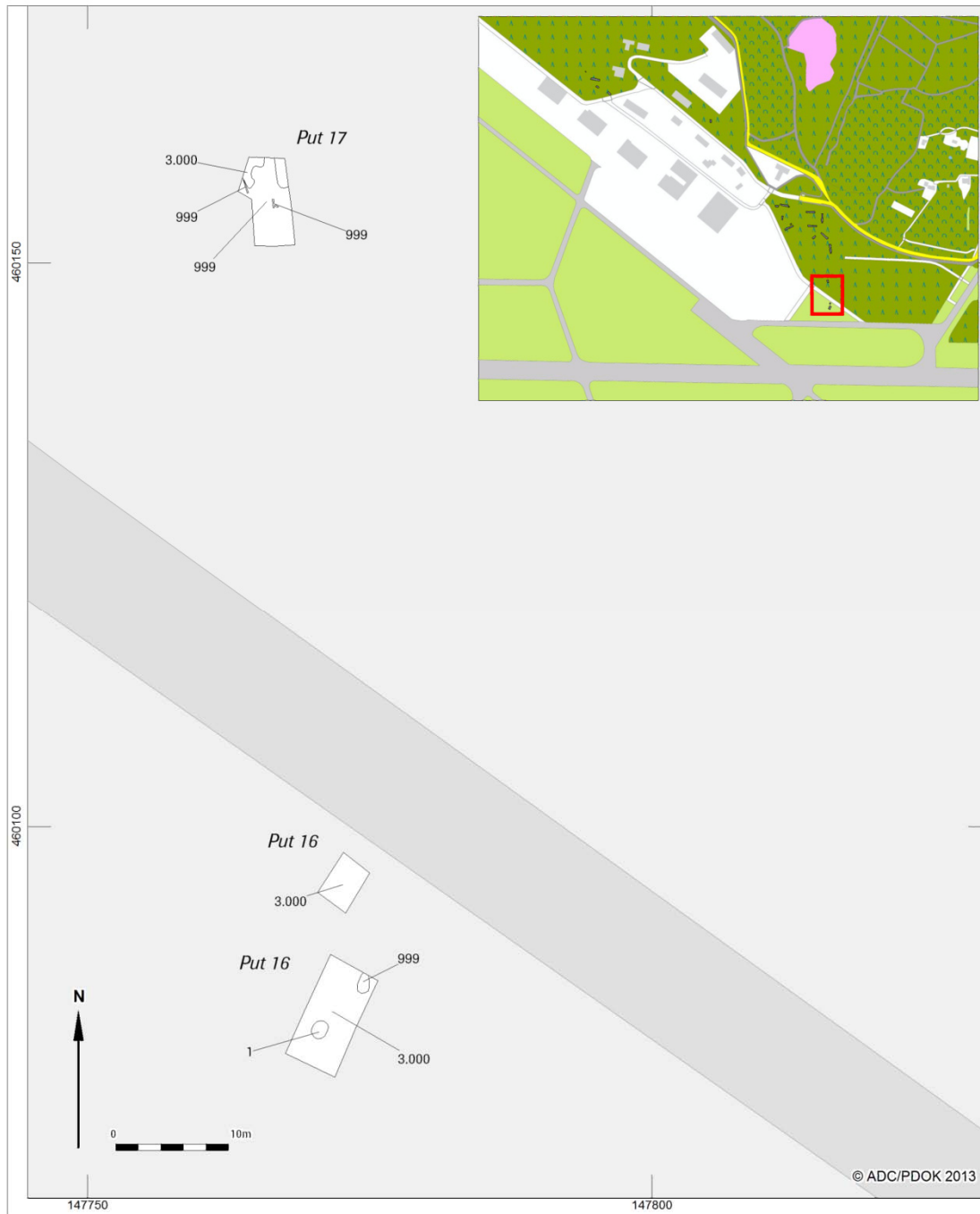
Bijlage II Alle Sporenkaart per Zone

Alle sporenkaart Zone A.

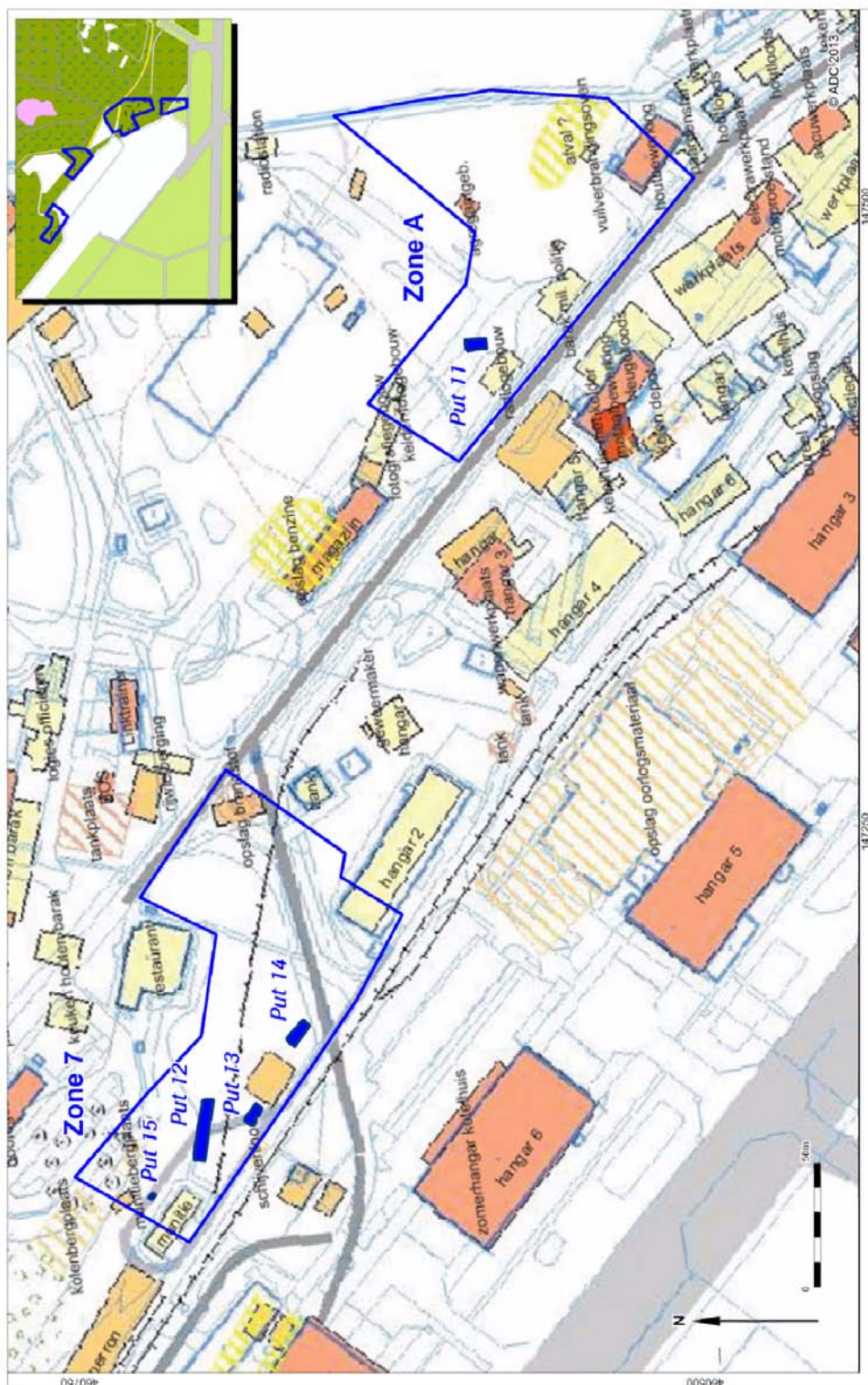

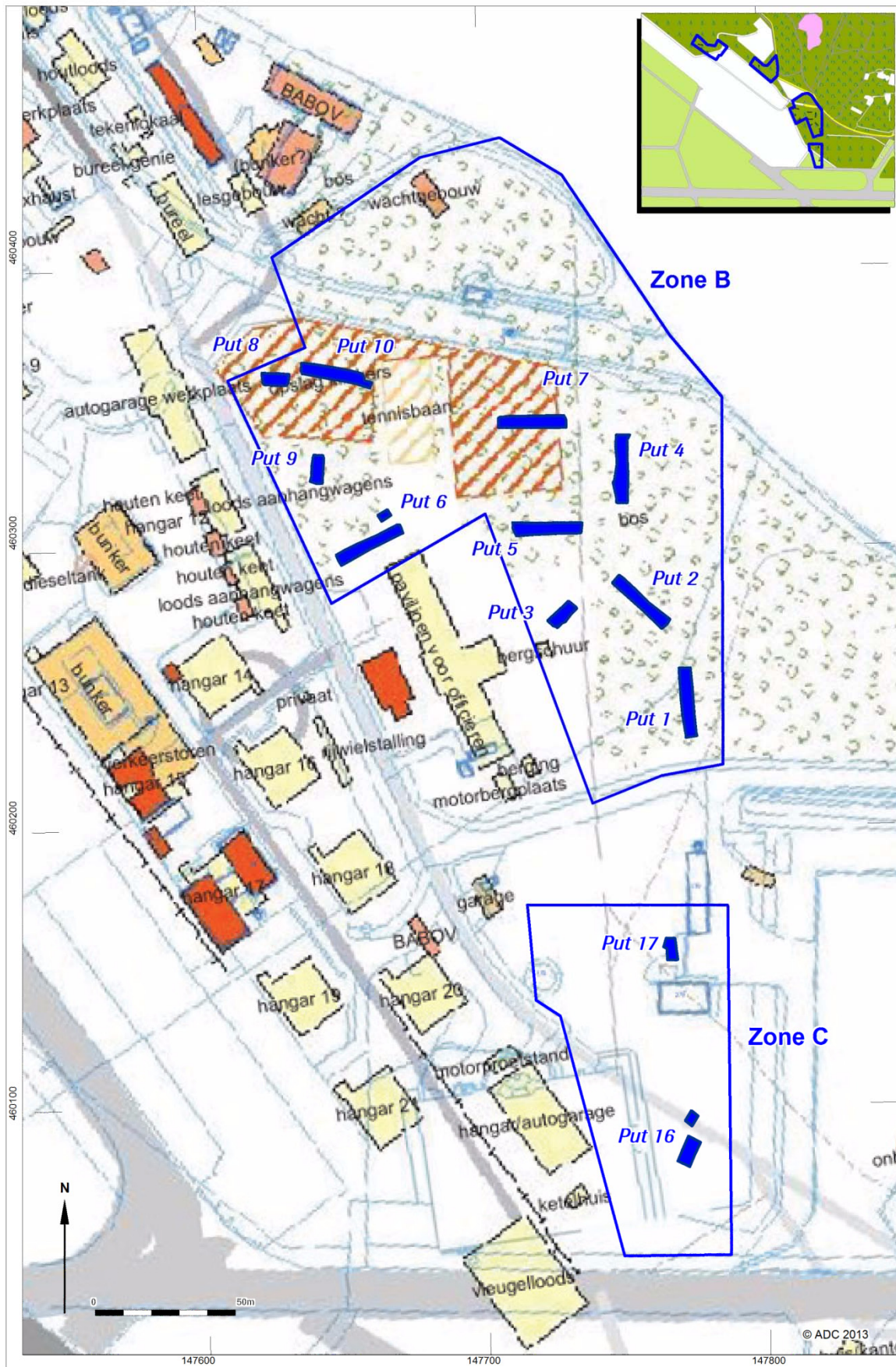
Alle sporenkaart Zone C.

Bijlage III Alle puttenkaarten op Inventarisatiekaart infrastructuur

Alle werkputten zones 7 en A geprojecteerd op de inventarisatiekaart infrastructuur en historische bebouwing.

Alle werkputten zones B en C geprojecteerd op de inventarisatiekaart infrastructuur en historische bebouwing. De rechthoek ten noordwesten van werkput 6 is de ondergrondse schuilplaats (§ 5.3).

Bijlage IV Sporenlijst

OPGR_ID	PUT	VLAK	SPOOR	AARD SPOOR	VORM VLAK	VULLING	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	OPMERKING
SOET2-12	1	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee	grote kiezels	
SOET2-12	1	104	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR		ZS2	ja		lgr spikkels
SOET2-12	1	104	1001	LG	LIN	1		BR	GN	XXX	nee	gras	omwoelde graslaag
SOET2-12	1	104	2000	LG	LIN	1		BR	GL	ZS2	ja	kiezels	
SOET2-12	1	104	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	grote kiezels	
SOET2-12	2	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee	grote stenen	
SOET2-12	2	103	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR		ZS2	nee		
SOET2-12	2	103	1002	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR	ZW	ZS2	nee		boomwortels
SOET2-12	2	103	2000	LG	LIN	1		BR	GL	ZS2	ja	kiezels	
SOET2-12	2	103	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	grote stenen	
SOET2-12	3	1	1	KL	RND	1	MIDDEN	GR	GL	ZS2	ja	AW ODB RUND	
SOET2-12	3	1	2	KL	RHK	1	ZEER DONKER	GR	ZW	ZS2	ja	AW ODB RUND	
SOET2-12	3	1	3	KL	RHK	1	LICHT	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	3	1	4	KL	RHK	1	LICHT	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	3	1	5	KL	RHK	1	ZEER DONKER	GR	ZW	ZS2	ja		
SOET2-12	3	1	6	KL	RHK	1	ZEER DONKER	GR	BR	ZS2	ja	FE CONCRETIE	
SOET2-12	3	1	7	KL	RHK	1	DONKER	GR	GR	ZS2	ja		
SOET2-12	3	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	3	104	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR		ZS2	nee		
SOET2-12	3	104	1002	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR	ZW	ZS2	nee		
SOET2-12	3	104	2000	LG	LIN	1		BR	GL	ZS2	ja	grote keien	
SOET2-12	3	104	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	4	1	998	NVP	RND	1	ZEER DONKER	GR	ZW	ZS2	ja		boomwortels
SOET2-12	4	1	998	NVP	RND	2	ZEER DONKER	GR	ZW	ZS2	ja		boomwortels
SOET2-12	4	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		grof zand
SOET2-12	4	102	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR		ZS2	nee		bovenkant strooisellaag
SOET2-12	4	102	2000	LG	LIN	1		BR	GL	ZS2	ja	grote stenen	
SOET2-12	4	102	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee		grof zand
SOET2-12	5	1	1	GR	LIN	1	ZEER DONKER	GR	BR	ZS1	nee		
SOET2-12	5	1	998	NVP	RND	1	DONKER	GR	BR	ZS2	ja		boomwortels
SOET2-12	5	1	998	NVP	RND	2	DONKER	GR	BR	ZS2	ja		boomwortels
SOET2-12	5	1	3000	LG	VLK	1	DONKER	GL		ZS2	nee	grind	grof zand
SOET2-12	5	101	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	BR		ZS2	nee		bovenkant strooisellaag
SOET2-12	5	101	2000	LG	LIN	1		BR	GL	ZS2	nee		
SOET2-12	5	101	3000	LG	LIN	1	DONKER	GL		ZS2	nee	grind	grof zand
SOET2-12	6	1	998	NVP	ONR	1	MIDDEN	BR	GL	ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	6	1	999	REC	ONR	1	DONKER	GR	GL	ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	6	1	999	REC	ONR	2	DONKER	GR	GL	ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	6	1	999	REC	ONR	3	DONKER	GR	GL	ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	6	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee	SXX	
SOET2-12	6	102	999	REC	ONR	4		ZW	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	6	102	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	GR		ZS2	nee		
SOET2-12	6	102	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	6	102	1002	LG	LIN	1		ZW		ZS2	nee		
SOET2-12	6	102	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	6	102	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	SXX	
SOET2-12	7	1	998	NVP	ONR	1	DONKER	GR	GL	ZS2	ja	SXX	

OPGR_ID	PUT	VLAKE	SPOOR	AARD SPOOR	VORM VLAKE	VULLING	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	OPMERKING
SOET2-12	7	1	998	NVP	ONR	2	DONKER	GR	GL	ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	7	1	999	REC	RHK	1	ZEER DONKER	GR	ZW	ZS2	ja		
SOET2-12	7	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee	SXX	
SOET2-12	7	103	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja	SXX	
SOET2-12	7	103	1002	LG	LIN	1		ZW		ZS2	nee		
SOET2-12	7	103	1002	LG	LIN	2	ZEER DONKER	BR		ZS2	nee	SXX	
SOET2-12	7	103	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	7	103	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	SXX	
SOET2-12	8	1	999	REC	ONR	1	DONKER	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	8	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	8	101	999	LO	ONR	1		GL		ZS1	ja		
SOET2-12	8	101	999	LO	ONR	2		GR	BR	ZS1	ja	dakpan	
SOET2-12	8	101	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	8	101	1002	LG	LIN	2	ZEER DONKER	BR		ZS2	nee		
SOET2-12	8	101	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	8	101	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	SXX	
SOET2-12	9	1	999	REC	ONR	1	DONKER	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	9	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	9	102	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	GR		ZS2	nee		
SOET2-12	9	102	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	9	102	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	10	1	998	NVP	ONR	1	MIDDEN	BR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	10	1	999	REC	ONR	1	DONKER	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	10	1	999	REC	ONR	2	DONKER	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	10	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	10	103	999	LO	LIN	1		GR	BR	ZS2	nee	bouwmat	
SOET2-12	10	103	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	GR		ZS2	nee		
SOET2-12	10	103	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	10	103	1002	LG	LIN	1		ZW		ZS2	nee		
SOET2-12	10	103	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	10	103	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	sxx	
SOET2-12	11	1	999	REC	RHK	1	DONKER	GR	BR	ZS2	ja	REC AFVAL	
SOET2-12	11	1	3000	LG	VLK	1	LICHT	GL		ZS2	nee		
SOET2-12	11	102	999	LO	LIN	1		GR	BR	ZS1	ja	bouwmat	
SOET2-12	11	102	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	nee		mix A - E
SOET2-12	11	102	2000	LG	LIN	1	DONKER	BR	BR	ZS2	ja		doorwerkte B
SOET2-12	11	102	3000	LG	LIN	1	LICHT	GL		ZS2	nee		enkele fibers
SOET2-12	12	0	1	WG	RHK	1		OR	RO	XXX	nee	baksteen	
SOET2-12	12	1	999	REC	RND	1	DONKER	GR	GL	ZS2	ja	baksteen	
SOET2-12	12	1	999	REC	RND	2	DONKER	GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	12	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	12	103	999	LO	LIN	1		GR		ZS2	nee	baksteen	verrommeld
SOET2-12	12	103	1000	LG	LIN	1	ZEER DONKER	GR		ZS2	nee		
SOET2-12	12	103	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	12	103	1002	LG	LIN	1		ZW		ZS2	nee		
SOET2-12	12	103	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	12	103	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	13	0	1	WG	RHK	1		OR	RO	XXX	nee	baksteen	
SOET2-12	13	1	999	REC	ONR	1	DONKER	GR	BR	ZS2	ja	FEBROK VER	

OPGR_ID	PUT	VLAK	SPOOR	AARD SPOOR	VORM VLAK	VULLING	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	OPMERKING
SOET2-12	13	1	999	REC	ONR	2	DONKER	GR	BR	ZS2	ja	FEBROK VER	
SOET2-12	13	1	999	REC	ONR	3	DONKER	GR	BR	ZS2	ja	FEBROK VER	
SOET2-12	13	1	3000	LG	VLK	1	MIDDEN	GL		ZS2	nee		
SOET2-12	13	101	1000	LG	LIN	1		BR	GL	ZS2	ja		losse grond
SOET2-12	13	101	1000	LG	LIN	2	DONKER	BR		ZS2	nee		verrommeld
SOET2-12	13	101	1001	LG	LIN	1		GR	BR	ZS2	nee		E-hor
SOET2-12	13	101	2000	LG	LIN	1	DONKER	BR		ZS2	nee		B-hor
SOET2-12	13	101	2000	LG	LIN	2	MIDDEN	BR		ZS2	nee		
SOET2-12	13	101	3000	LG	LIN	1		GL	OR	ZS2	nee		
SOET2-12	13	101	3000	LG	LIN	2	MIDDEN	GL		ZS2	nee		
SOET2-12	14	1	999	REC	RHK	1	DONKER	GR	BR	ZS2	ja		
SOET2-12	14	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee	veel sxx	
SOET2-12	14	103	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	14	103	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	14	103	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee	veel SXX	
SOET2-12	15	1	1	WG	RHK	1		GL		XXX	nee	baksteen	
SOET2-12	15	1	999	LG	VLK	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	16	1	1	NVP	RND	1	DONKER	GR	BR	ZS1	ja	sxx	
SOET2-12	16	1	999	REC	ONR	1	DONKER	GR	GL	ZS1	ja		
SOET2-12	16	1	3000	LG	VLK	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	16	104	999	LO	LIN	1		GR	GL	ZS2	ja		
SOET2-12	16	104	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	16	104	1002	LG	LIN	1		ZW		ZS2	nee		
SOET2-12	16	104	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	ja		
SOET2-12	16	104	3000	LG	LIN	1		GL		ZS2	nee		
SOET2-12	17	1	999	REC	LIN	1	LICHT	GR	GR	XXX	nee	PVC	
SOET2-12	17	1	999	REC	LIN	2	LICHT	GR	GR	XXX	nee	PVC	
SOET2-12	17	1	999	REC	LIN	3	DONKER	GR	BR	ZS1	ja		vergraven PVCbuis
SOET2-12	17	1	3000	LG	VLK	1		GL	GR	ZS2	nee	PVC	
SOET2-12	17	102	999	LG	LIN	1	DONKER	GR		ZS2	ja		verrommelde bouwvoor
SOET2-12	17	102	1001	LG	LIN	1		GR		ZS2	ja		
SOET2-12	17	102	1002	LG	LIN	1		ZW		ZS2	nee		
SOET2-12	17	102	2000	LG	LIN	1		BR		ZS2	nee		
SOET2-12	17	102	3000	LG	LIN	1	LICHT	GR	GL	ZS2	nee		

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1). Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Conservering De mate waarin anorganische (aardewerk, vuursteen, metaal, glas etc.) en organische archeologische resten (bot, zaden, hout etc.) bewaard zijn gebleven.

Ensemblewaarde De meerwaarde die aan een vindplaats wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een landschappelijke en/of archeologische context.

Ex situ niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

Gaafheid De mate van (fysieke) verstoring van de bodem en/of de (eventueel aanwezige) archeologische waarden, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)

Herinneringswaarde De herinnering die een archeologisch monument oproept over het Verleden.

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

Informatiewaarde De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden. De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het monument een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeed, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

PvA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/ of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PvE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Representativiteit De mate waarin een bepaald type vindplaats typerend is voor een periode dan wel een gebied.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Zeldzaamheid De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied.

Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN

Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

Code	Omschrijving
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegraving
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtschoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent

RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

Code	Omschrijving
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

Code	Omschrijving
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

Code	Referentie
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruingrijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtskool
HL	huttenleem
HT	hout
KI	kiezel
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

<u>Code</u>	<u>NEN</u>	<u>Referentie</u>
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleiig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAKSTN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematieresten
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtskool
HT	hout (geen houtskool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/brons
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTELM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeemonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtskoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen